

La veritable història de «La balanguera»

Popularitzada per Maria del Mar Bonet, és l'himne oficial de Mallorca des del 1996

Al llarg dels segles, els catalans hem configurat un paisatge sonor que ens fa recognoscibles davant el món. La majoria són cançons que han nascut als Països Catalans, i moltes han tingut una trajectòria internacional -curta o llarga- o han estat veritables peces intergeneracionals. També hi ha peces compartides amb altres països propers (per exemple "En Joan petit"), que ajuden a dibuixar un imaginari polièdric de la Mediterrània format amb aspectes identitaris compartits amb altres cultures germanes.

El desembre de 2014, vam publicar un número especial (el 231) amb 100 cançons que tenen associades 100 històries per descobrir que algunes de les melodies que considerem nostres també han tingut un recorregut internacional i que han aconseguit emocionar Albert Einstein i **Igor Stravinski**, han fet emmudir dos presidents dels Estats Units o han cridat a la lluita en contra dels totalitarismes arreu del món. Al llarg d'aquest mes d'agost, anirem recuperant la veritable història d'algunes de les cançons del recopilatori, des de temes tradicionals a *hits* de la Nova Cançó, passant per peces emblemàtiques d'**Antònia Font** o **Els Catarres**. Avui descobrim què hi ha darrere de "La balanguera".

Video: <https://www.youtube.com/watch?v=C2EbaJGN1aI>

Abans de ser una cançó i un himne, "La balanguera" era un poema de l'escriptor mallorquí Joan Alcover; un poema sobre la fugacitat de la vida. El personatge central és la balanguera, una mena de fada vella que teixeix la vida. Alcover es va inspirar en una antiga cançó mallorquina per construir el seu poema: *?La balanguera fila, fila,/ la balanguera filarà;/ posau foc a sa caldera:/ sa*

caldera bullirà'. L'origen del terme 'balanguera' és bolangera, nom de certes figures i danses folklòriques de Catalunya i part del País Valencià que prové de la paraula francesa *boulangère*, que a banda de significar fornera és la denominació d'una dansa en ball rodó. El poema es va donar a conèixer el 15 de febrer de 1903, en un dinar d'homenatge a Miquel Costa i Llobera al Gran Hotel de Palma, i va ser publicat el 1909 al llibre *Cap al tard*. No va ser fins a l'1 de maig de 1923 que els versos van esdevenir cançó, musicats pel compositor **Amadeu Vives** i estrenats al Palau de la Música Catalana.

És a Mallorca i les Balears on la peça ha arrelat més. La seva principal expansió es va fer durant la Segona República, quan va entrar a formar part del repertori habitual de les corals i orfeons i es va expandir també en l'àmbit escolar i de les colònies d'estiu. Fins i tot Ràdio Mallorca, que es va inaugurar el 1934, la utilitzava com a sintonia d'obertura i tancament de la programació. Durant els primers anys del franquisme "La balanguera" va deixar de tenir presència pública, però ja el 1951 la premsa explicava que s'havia cantat en un homenatge a **Joan Alcover** al qual havien assistit les màximes autoritats del moment.

Video: <https://www.youtube.com/watch?v=K6d8aqJYVtc>

La cantant **Maria del Mar Bonet** la va enregistrar el 1981 i des de llavors la peça va esdevenir molt popular arreu dels Països Catalans: "A l'hora de pensar un disc sobre els poetes mallorquins de final del segle XIX, no podia deixar de plantejar-me incloure aquesta cançó tan emblemàtica per a nosaltres, els mallorquins". El 4 de novembre de 1996 el Consell de Mallorca la va declarar himne oficial de l'illa, i l'any 1998 es va publicar un disc amb les diferents versions oficials: versió per a solista, cor i orquestra; per a orquestra; per a banda; per a coral, i per a xeremies.